

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN YLEISEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (neljäs jaosto)

22 päivänä toukokuuta 2019*

Seitsemäs tutkimuksen, teknologian kehittämisen ja demonstroinnin puiteohjelma – Suositus 2003/361/EY – Mikroyritysten ja pienten ja keskisuurten yritysten luokittelua koskeva komission validointilautakunnan päätös – Päätöksen 2012/838/EU, Euratom liitteessä olevien 1.2.6 ja 1.2.7 kohdan mukainen uudelleentarkastelupyyntö – Asetuksen (EY) N:o 58/2003 22 artiklassa tarkoitetun hallinnollisen muutoksenhakumahdollisuuden puuttuminen – Puolustautumisoikeudet – Hyvän hallinnon periaate – Oikeusvarmuus – Perusteltu luottamus – Oikeusvoima – Mikroyritysten ja pienten ja keskisuurten yritysten määrittelyperusteet unionin politiikoissa – Yrityksen käsite – Taloudellisen toiminnan käsite – Riippumattomuusperuste – Perusteluvollisuus

Asiassa T-604/15,

European Road Transport Telematics Implementation Coordination Organisation – Intelligent Transport Systems & Services Europe (Ertico – ITS Europe), kotipaikka Bryssel (Belgia), edustajinaan asianajajat M. Wellinger ja K. T'Syen,

kantajana,

vastaan

Euroopan komissio, asiamiehinään aluksi R. Lyal ja M. Clausen, sittemmin Lyal ja A. Kyratsou,

vastaajana,

jossa on kyse SEUT 263 artiklaan perustuvasta kanteesta, jolla vaaditaan kumoamaan säännöistä, joita soveltaen voidaan todentaa yhdenmukaisesti osallistujien olemassaolo ja oikeudellinen asema sekä niiden toiminnalliset ja taloudelliset edellytykset sellaisten epäsuorien toimien yhteydessä, joita tuetaan avustuksilla Euroopan yhteisön seitsemännestä tutkimuksen, teknologian kehittämisen ja demonstroinnin puiteohjelmasta ja Euroopan atomienergiayhteisön seitsemännestä ydinalan tutkimuksen ja koulutuksen puiteohjelmasta, 18.12.2012 annetun komission päätöksen 2012/838/EU (EUVL 2012, L 359, s. 45) liitteessä olevassa 1.2.7 kohdassa tarkoitetun validointilautakunnan 18.8.2015 tekemä päätös siltä osin kuin tässä päätöksessä todetaan, että kantajaa ei voida pitää mikroyritysten sekä pienten ja keskisuurten yritysten määritelmästä 6.5.2003 annetussa komission suosituksessa 2003/361/EY (EUVL 2003, L 124, s. 36) tarkoitettuna mikroyrityksenä eikä pienenä tai keskisuurena yrityksenä,

UNIONIN YLEINEN TUOMIOISTUIN (neljäs jaosto),

toimien kokoonpanossa jaoston puheenjohtaja H. Kanninen sekä tuomarit L. Calvo-Sotelo Ibáñez-Martín ja I. Reine (esittelevä tuomari),

kirjaaja: hallintovirkamies C. Heeren,

* Oikeudenkäyntikieli: englanti.

ottaen huomioon asian käsittelyn kirjallisessa vaiheessa ja 4.10.2017 pidetyssä istunnossa esitetyn,
on antanut seuraavan

tuomion

Asian tausta

- 1 Kantajana oleva European Road Transport Telematics Implementation Coordination Organisation – Intelligent Transport Systems & Services Europe (Ertico – ITS Europe), joka perustettiin vuonna 1991, on Belgian oikeuden mukaan muodostettu rajavastuuosuuskunta. Se tarjoaa monialaista palveluympäristöä älykkäiden liikennejärjestelmien ja -palvelujen alalla toimiville yksityisille ja julkisille toimijoille. Sen sääntöjen mukaisena tavoitteena on tukea, edistää ja auttaa koordinoimaan kehittyneen liikennetelematiikan käyttöönottoa Euroopan liikenneinfrastruktuurissa.
- 2 Kantajaa on 31.12.2006 lähtien pidetty mikroyritysten sekä pienten ja keskisuurten yritysten määritelmästä 6.5.2003 annetussa komission suosituksessa 2003/361/EY (EUVL 2003, L 124, s. 36) tarkoitettuna mikroyrityksenä tai pienenä tai keskisuurena yrityksenä (jäljempänä pk-yritys). Tämän aseman perusteella se sai useiden vuosien ajan lisäavustuksia Euroopan unionilta erityisesti Euroopan yhteisön seitsemänneistä tutkimuksen, teknologian kehittämisen ja demonstroinnin puiteohjelmasta (2007–2013) (jäljempänä seitsemäs puiteohjelma).
- 3 Käynnissä olleiden tutkimusohjelmien osallistujille tekemänsä pk-yrityksen aseman tarkistuksen yhteydessä tutkimuksen toimeenpanovirasto (jäljempänä REA), joka toimi osallistujien pk-yrityksen aseman validointiyksikkönä, pyysi joulukuussa 2013 kantajaa toimittamaan tietoja, jotka osoittaisivat, että sille voitiin edelleen myöntää pk-yrityksen asema. Asiasta käydyn sähköpostiviestien vaihdon jälkeen REA päätti 27.1.2014, että kantajaa ei voitu enää pitää pk-yrityksenä.
- 4 Kantaja kiisti REA:n kannan 7.2.2014 päivätyssä sähköpostiviestissä, jonka liitteenä oli kaksi riippumattomien ulkopuolisten asianajajien laatimaa oikeudellista lausuntoa.
- 5 REA ilmoitti kantajalle 24.2.2014 päivätyllä sähköpostiviestillä, että kantajalla oli mahdollisuus esittää 27.1.2014 tehdystä päätöksestä muutoksenhakupyynnöksi validointilautakunnalle säännöistä, joita soveltaen voidaan todentaa yhdenmukaisesti osallistujien olemassaolo ja oikeudellinen asema sekä niiden toiminnalliset ja taloudelliset edellytykset sellaisten epäsuorien toimien yhteydessä, joita tuetaan avustuksilla Euroopan yhteisön seitsemänneistä tutkimuksen, teknologian kehittämisen ja demonstroinnin puiteohjelmasta ja Euroopan atomienergiayhteisön seitsemänneistä ydinalan tutkimuksen ja koulutuksen puiteohjelmasta, 18.12.2012 annetun komission päätöksen 2012/838/EU, Euratom (EUVL 2012, L 359, s. 45) liitteessä olevien 1.2.6 ja 1.2.7 kohdan nojalla.
- 6 Kantaja toimitti validointilautakunnalle osoittamansa muutoksenhakupyynnön REA:lle 25.2.2014 päivätyllä sähköpostiviestillä.
- 7 REA ilmoitti kantajalle 15.4.2014, että validointilautakunta oli päätöksessään vahvistanut sen 27.1.2014 tekemän päätöksen (jäljempänä ensimmäinen kielteinen päätös).
- 8 Kantaja nosti 23.6.2014 ensimmäisestä kielteisestä päätöksestä unionin yleisessä tuomioistuimessa kanteen, joka rekisteröitiin numerolla T-499/14. Kanne oli nostettu sekä Euroopan komissiota että validointilautakuntaa vastaan.

- 9 REA ilmoitti kantajalle 18.11.2014, että validointilautakunta oli päättänyt peruuttaa ensimmäisen kielteisen päätöksen sillä aikaa, kun odotettiin uuden päätöksen tekemistä kantajan pk-yrityksen asemasta. Tätä peruuttamista perusteltiin sillä, että ensimmäisessä kielteisessä päätöksessä ei ollut nimenomaisesti vastattu kantajan 7.2.2014 päivätyssä sähköpostiviestissään esittämiin väitteisiin. Päätöksen peruuttamisen jälkeen unionin yleinen tuomioistuin katsoi, että asiassa T-499/14 nostetusta kanteesta oli tullut perusteeton, ja totesi 30.4.2015 antamassaan määräyksessä Ertico – Its Europe v. komissio (T-499/14, ei julkaistu, EU:T:2015:285), että lausunnon antaminen kanteesta raukeaa.
- 10 Validointilautakunta teki 18.8.2015 uuden päätöksen (jäljempänä riidanalainen päätös), jossa se totesi perusteilla, joita oli muutettu ensimmäisessä kielteisessä päätöksessä esitettyihin perusteisiin nähden, että kantajalle ei voitu myöntää pk-yrityksen asemaa.

Oikeudenkäyntimenettely ja asianosaisten vaatimukset

- 11 Kantaja nosti nyt käsiteltävän kanteen unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon 27.10.2015 jättämällään kannekirjelmällä.
- 12 Komissio jätti vastineensa unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon 5.2.2016.
- 13 Kantaja jätti vastauksensa unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon 18.4.2016.
- 14 Koska osa unionin yleisen tuomioistuimen jäsenistä vaihtui, käsiteltävään asiaan määrättiin uusi esittelevä tuomari unionin yleisen tuomioistuimen presidentin 15.6.2016 antamalla määräyksellä.
- 15 Komissio jätti vastauksensa unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon 15.6.2016.
- 16 Koska unionin yleisen tuomioistuimen jaostojen kokoonpanoa muutettiin työjärjestyksen 27 artiklan 5 kohdan mukaisesti, esittelevä tuomari määrättiin neljänteen jaostoon, jonka käsiteltäväksi nyt käsiteltävä asia tämän vuoksi siirrettiin.
- 17 Unionin yleinen tuomioistuin esitti 30.11.2016 ja 25.7.2017 työjärjestyksensä 89 artiklan mukaisina prosessinjohtotoimina kirjallisia kysymyksiä komissiolle. Komissio vastasi niihin asetetussa määräajassa.
- 18 Unionin yleinen tuomioistuin esitti 27.1.2017 prosessinjohtotoimena kirjallisen kysymyksen myös kantajalle. Kantaja vastasi siihen asetetussa määräajassa.
- 19 Unionin yleisen tuomioistuimen neljännen jaoston presidentti päätti 25.7.2017 tekemällään päätöksellä aloittaa suullisen käsittelyn siitä huolimatta, että asianosaisten eivät olleet sitä vaatineet.
- 20 Asianosaisten suulliset lausumat ja vastaukset unionin yleisen tuomioistuimen esittämiin kysymyksiin kuultiin 4.10.2017 pidetyssä istunnossa.
- 21 Kantaja vaatii, että unionin yleinen tuomioistuin
- kumoaa riidanalaisen päätöksen
  - velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.
- 22 Komissio vaatii, että unionin yleinen tuomioistuin
- jättää kanteen tutkimatta
  - hylkää kanteen perusteettomana

- velvoittaa kantajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Oikeudellinen arviointi

- 23 Kantaja vetoaa kanteensa tueksi kahdeksaan kanneperusteeseen, joista ensimmäinen koskee tiettyjä yhteisön ohjelmien hallinnointitehtäviä hoitavien toimeenpanovirastojen asemasta 19.12.2002 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 58/2003 (EUVL 2003, L 11, s. 1) 22 artiklan 1 kohdan kolmannen alakohdan rikkomista, toinen saman 22 artiklan rikkomista ja puolustautumisoikeuksien ja hyvän hallinnon periaatteen loukkaamista, kolmas oikeusvarmuuden, hyvän hallinnon, luottamuksensuojan ja oikeusvoiman periaatteiden loukkaamista, neljäs suosituksen 2003/361 rikkomista, viides suosituksen 2003/361 rikkomista ja oikeusvarmuuden ja hyvän hallinnon periaatteiden, mukaan lukien puolueettomuusvaatimuksen, loukkaamista, kuudes suosituksen 2003/361 virheellistä soveltamista, seitsemäs kaikkein edullisinta kohtelua koskevan periaatteen loukkaamista ja kahdeksas riidanalaisen päätöksen ristiriitaisia ja puutteellisia perusteluja.
- 24 Huomattakoon, että komissio vaatii ensimmäisessä vaatimuksessaan, että kanne jätetään tutkimatta. Vastineesta kuitenkin ilmenee, että tämä ensimmäinen vaatimus liittyy ainoastaan kantajan ensimmäiseen kumoamisperusteeseen. Näin ollen tästä kysymyksestä on lausuttava kyseisen perusteen tarkastelun yhteydessä.

Ensimmäinen kanneperuste, joka koskee asetuksen N:o 58/2003 22 artiklan 1 kohdan kolmannen alakohdan rikkomista

Asianosaisten lausumat

- 25 Kantaja väittää, että asetuksen N:o 58/2003 22 artiklan 1 kohdan kolmannen alakohdan mukaan, johon päätöksen 2012/838 liitteessä olevissa 1.2.6 ja 1.2.7 kohdassa viitataan nimenomaisesti, komission oli tehtävä päätöksensä kahden kuukauden kuluessa siitä päivästä, jona validointiyksikön päätöstä koskeva muutoksenhakupyynnö oli pantu vireille. Kun otetaan huomioon, että kantaja oli esittänyt muutoksenhakupyynnönsä validointilautakunnalle 25.2.2014, komission olisi kantajan mukaan pitänyt tehdä päätöksensä viimeistään 25.4.2014. Komissio kuitenkin teki riidanalaisen päätöksen yli vuoden kuluttua tästä päivämäärästä eikä siten noudattanut kyseistä määräaika. Se, että komissio ei vastannut asetetussa kahden kuukauden määräajassa, ei merkitse kantajan pyynnön implisiittistä hylkäämistä, koska validointilautakunta teki 15.4.2014 ensimmäisen kielteisen päätöksen, joka myöhemmin peruutettiin.
- 26 Kantaja väittää, että päätöksen 2012/838 liitteessä olevat 1.2.6 ja 1.2.7 kohta ja asetuksen N:o 58/2003 22 artikla koskevat yhtä ja samaa muutoksenhakumenettelyä. Lisäksi REA viittasi 24.2.2014 päivätyssä sähköpostiviestissään yksinomaan päätöksen 2012/838 liitteessä olevissa 1.2.6 ja 1.2.7 kohdassa tarkoitettuun muutoksenhakuun mainitsematta lainkaan asetuksen N:o 58/2003 22 artiklassa säädettyä muutoksenhakua, minkä vuoksi katsottiin, ettei kyse ole kahdesta eri muutoksenhakukeinosta.
- 27 Komissio kiistää kantajan väitteet.

Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta

- 28 Asetuksen N:o 58/2003 22 artiklan väitetyn rikkomisen tutkimiseksi on aluksi selvitettävä, sovelletaanko tätä säännöstä käsiteltävään asiaan, minkä komissio kiistää. Tämä edellyttää sen tutkimista, koskevatko päätöksen 2012/838 liitteessä olevat 1.2.6 ja 1.2.7 kohta ja asetuksen

N:o 58/2003 22 artikla yhtä ja samaa muutoksenhakumenettelyä, kuten kantaja väittää. Jos näin ei ole, on määritettävä, kuuluiko kantajan validointilautakunnalle esittämä muutoksenhakupyynnön tosiasiallisesti asetuksen N:o 58/2003 22 artiklassa säädettyyn menettelyyn.

- 29 Ensinnäkin pitää paikkansa, että päätöksen 2012/838 liitteessä olevan 1.2.6 kohdan 2 alakohtaan sisältyy alaviite, jossa mainitaan, että toimeenpanoviraston toimet voidaan antaa komission käsiteltäviksi niiden laillisuuden valvomiseksi neuvoston asetuksen N:o 58/2003 22 artiklan nojalla. Tätä yksittäistä viittausta kyseiseen muutoksenhakuun ei kuitenkaan sellaisenaan ja ilman mitään tarkennuksia voida tulkita osoitukseksi siitä, että päätöksen 2012/838 liitteessä olevissa 1.2.6 ja 1.2.7 kohdassa ja asetuksen N:o 58/2003 22 artiklassa tarkoitetut muutoksenhaut ovat päällekkäisiä ja muodostavat yhden ja saman muutoksenhakukeinon.
- 30 Yhtäältä päätöksen 2012/838 liitteessä olevien 1.2.6 ja 1.2.7 kohdan ja toisaalta asetuksen N:o 58/2003 22 kohdan sanamuodosta päinvastoin ilmenee, että näissä säännöksissä viitataan eri muutoksenhakuihin. Nämä kaksi muutoksenhakua nimittäin eroavat toisistaan sekä menettelynsä että luonteensa puolesta. Asetuksen N:o 58/2003 22 artiklassa tarkoitettu muutoksenhaku tehdään komissiolle. Sille on asetettu tiukat määräajat, ja se koskee ainoastaan käsiteltäväksi saatetun toimen laillisuuden tutkimista ilman, että komissio voi itse muuttaa kyseistä toimea. Validointilautakunnalle tehtävät muutoksenhaut sitä vastoin osoitetaan ilman muodollisuuksia validointiyksikölle, käsiteltävässä tapauksessa REA:lle, joka asetuksen N:o 58/2003 4 artiklan 2 kohdan mukaan on komissiosta erillinen oikeushenkilö. Tälle muutoksenhauille ei myöskään ole asetettu mitään määräaikoja. Validointilautakunnan päätös koskee sen käsiteltäväksi saatetun päätöksen täydellistä uudelleenarviointia sekä oikeudellisten seikkojen että tosiseikkojen osalta.
- 31 Tästä seuraa, että kyse on kahdesta erillisestä muutoksenhakukeinosta.
- 32 Koska yhtäältä päätöksen 2012/838 liitteessä olevissa 1.2.6 ja 1.2.7 kohdassa ja toisaalta asetuksen N:o 58/2003 22 artiklassa tarkoitetut muutoksenhaut ovat luonteeltaan erillisiä, on toiseksi tutkittava, esittikö kantaja tosiasiallisesti muutoksenhakupyynnön asetuksen N:o 58/2003 22 artiklassa tarkoitetussa menettelyssä ja voidaanko sen väitteet riidanalaisen päätöksen viivästyttämisestä siten ottaa tutkittaviksi, kun otetaan huomioon käsiteltävän asian konkreettiset olosuhteet.
- 33 Tästä on ensinnäkin huomautettava, että – kuten edellä 6 kohdassa todettiin – kantaja esitti muutoksenhakupyynnön validointilautakunnalle 25.2.2014 päivätyllä sähköpostiviestillä. Tämä muutoksenhakupyynnön osoitettiin päätöksen 2012/838 liitteessä olevan 1.2.6 kohdan 2 alakohdan mukaisesti REA:lle eikä komissiolle.
- 34 Kuten edellä 30 kohdassa mainittiin, asetuksen N:o 58/2003 22 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä alakohdassa tarkoitetut muutoksenhakupyynnöt osoitetaan komissiolle eikä REA:lle. Näin ollen on todettava, että kantajan muutoksenhakupyynnön ei esitetty viimeksi mainitun säännöksen (ks. vastaavasti määräys 27.3.2017, Frank v. komissio, T-603/15, ei julkaistu, EU:T:2017:228, 56 ja 57 kohta), vaan päätöksen 2012/838 liitteessä olevan 1.2.6 kohdan 2 alakohdan nojalla.
- 35 Toiseksi päätöksen 2012/838 liitteessä olevan 1.2.6 kohdan 3 alakohdassa tarkoitetun menettelyn mukaan validointiyksiköt ilmoittavat vastaanottaneensa validointilautakunnalle esitetyn muutoksenhakupyynnön. Käsiteltävässä tapauksessa asiakirja-aineistosta ilmenee, että REA, joka käsiteltävässä tapauksessa toimi validointiyksikkönä, ilmoitti 8.3.2014 vastaanottaneensa kantajan esittämän muutoksenhakupyynnön ja välittäneensä sen päätöksen 2012/838 mukaisesti validointilautakunnalle saman päätöksen 1.2.7 kohtaan viitaten. Asetuksen N:o 58/2003 22 artiklasta ei ollut mitään mainintaa. Lisäksi REA ilmoitti samassa sähköpostiviestissä, että validointilautakunnassa käytävä menettely ei edellyttänyt kantajan osallistumista, mikä oli päätöksen 2012/838 liitteessä olevien 1.2.6 ja 1.2.7 kohdan säännösten mukaista. Kuten kantaja väittää, asetuksen N:o 58/2003 22 artikla olisi

sitä vastoin edellyttänyt, että asianomaista henkilöä kuullaan ennen päätöksen tekemistä. Kantaja ei kuitenkaan antanut REA:lle mitään sellaista palautetta, jossa olisi vedottu jälkimmäisen säännöksen rikkomiseen.

- 36 Jos kantaja oli ehdottoman varma siitä, että sen muutoksenhaku oli tehty asetuksen N:o 58/2003 22 artiklan 3 kohdan mukaisesti, käsiteltävän asian olosuhteiden olisi pitänyt antaa sille aiheutta ihmetellä ja jopa tiedustella syitä siihen, miksi tällaiseen uudelleenluonnehdintaan oli päädytty ja miksi muutoksenhakupyynnön käsitteli REA eikä komissio (ks. vastaavasti määräys 27.3.2017, Frank v. komissio, T-603/15, ei julkaistu, EU:T:2017:228, 58 ja 59 kohta). Näin ollen kantaja ei voi väittää, että asiaan liittyvät tosiseikat olisivat hyväksyttävä peruste sille, että se on voinut ilman omaa varomattomuuttaan tai huolimattomuuttaan erehtyä siitä, että komissio ei ollut ratkaissut sen muutoksenhakupyynnön asetuksen N:o 58/2003 22 artiklan mukaisesti (ks. vastaavasti määräys 27.3.2017, Frank v. komissio, T-603/15, ei julkaistu, EU:T:2017:228, 60 kohta).
- 37 Kolmanneksi validointilautakunta arvioi riidanalaisessa päätöksessä 27.1.2014 tehdyn REA:n päätöksen kokonaan uudelleen aineelliselta kannalta. Tämä lähestymistapa vastaa päätöksen 2012/838 liitteessä olevaa 1.2.7 kohtaa, jonka mukaan validointilautakunta tarkastelee sen käsiteltäväksi saatettuja validointitapauksia ja tekee niitä koskevat päätökset. Kuten edellä 30 kohdassa todettiin, asetuksen N:o 58/2003 22 artiklan 3 kohdan mukaan komissio voi sitä vastoin ainoastaan ”pitää voimassa toimeenpanoviraston toimen tai päättää, että toimeenpanovirasto muuttaa sitä kokonaan tai osittain”, mutta se ei itse voi oikaista toimea.
- 38 Edellä esitetystä seuraa, että kantajan muutoksenhakupyynnön esitettiin päätöksen 2012/838 liitteessä olevien 1.2.6 ja 1.2.7 kohdan mukaisesti ja että siihen sovellettiin näitä säännöksiä.
- 39 Kantaja ei myöskään voi vedota siihen, että REA oli 24.2.2014 päivätyssä sähköpostiviestissään jättänyt mainitsematta mahdollisuuden asetuksen N:o 58/2003 22 artiklassa tarkoitettuun muutoksenhakuun, vaikka se olisi ollut velvollinen tekemään niin, jos kyseinen muutoksenhaku oli validointilautakunnassa käytävästä muutoksenhakumenettelystä erillinen.
- 40 Vaikka oletettaisiin, että REA olisi ollut velvollinen ilmoittamaan käytettävissä olevista muutoksenhakekeinoista, on todettava, että REA ilmoitti kantajalle 24.2.2014 päivätyssä sähköpostiviestissään, että asiaan sovellettiin päätöksen 2012/838 liitteessä olevia 1.2.6 ja 1.2.7 kohtaa ja että, jos kantaja halusi hakea muutosta REA:n kantaan, REA:n olisi kyseisten säännösten mukaisesti saatettava asia validointilautakunnan käsiteltäväksi.
- 41 Tällä muutoksenhakekeinolla kantaja voi kuitenkin vaatia, että validointilautakunnan käsiteltäväksi saatettu päätös arvioidaan kokonaan uudelleen sekä tosiseikkojen että oikeudellisten seikkojen osalta, eikä se rajoitu pelkästään laillisuuden tutkimiseen.
- 42 Edellä esitetystä seuraa, että asetuksen N:o 58/2003 22 artiklaa ei sovelleta käsiteltävään asiaan. Näin ollen kantajan väitteet, joiden mukaan komissio rikkoi kyseisen asetuksen 22 artiklan 1 kohdan kolmatta alakohtaa, on hylättävä ilman, että on tarpeen lausua kanteen tutkimatta jättämisestä, johon komissio vetoaa siinä tapauksessa, että kyseistä säännöstä sovellettaisiin. Ensimmäinen kanneperuste on siten hylättävä tehottomana.

Toinen kanneperuste, joka koskee asetuksen N:o 58/2003 22 artiklan 1 kohdan rikkomista ja kantajan puolustautumisoikeuksien ja hyvän hallinnon periaatteen loukkaamista

Asianosaisten lausumat

- 43 Kantaja väittää, ettei validointilautakunta kuullut sitä ennen riidanalaisen päätöksen tekemistä eikä myöskään ennen ensimmäistä kielteistä päätöstä, joka peruutettiin, vaikka kyseinen lautakunta olisi ollut asetuksen N:o 58/2003 22 artiklan 1 kohdan nojalla velvoitettu siihen. Kantajan mukaan tätä sääntöjenvastaisuutta ei voida hyväksyä etenkään, koska riidanalainen päätös perustuu väitteisiin, jotka ovat ensimmäisessä kielteisessä päätöksessä ja 27.1.2014 tehdyssä REA:n kielteisessä päätöksessä esitettyihin nähden täysin uusia. Validointilautakunnan ensimmäisessä kielteisessä päätöksessä ei mainittu etenkään kysymystä siitä, onko kantaja oikea ja riippumaton pk-yritys.
- 44 Näin ollen kantaja katsoo, että validointilautakunta loukkasi sen puolustautumisoikeuksia ja hyvän hallinnon periaatetta. Kantaja täsmentää, että puolustautumisoikeuksien kunnioittaminen on unionin oikeuden perustavanlaatuinen periaate, jonka noudattaminen on taattava missä tahansa menettelyssä, jota käydään tiettyä henkilöä vastaan ja joka voi päättyä tälle vastaiseen toimeen, vaikka tästä menettelystä ei olisi annettu erityisiä määräyksiä.
- 45 Komissio kiistää kantajan väitteet.

Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta

- 46 Aluksi on muistutettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan puolustautumisoikeuksien kunnioittaminen missä tahansa menettelyssä, jota käydään tiettyä henkilöä vastaan ja joka voi päättyä tälle vastaiseen päätökseen, on unionin oikeuden perustavanlaatuinen periaate, jota on noudatettava, vaikka tästä menettelystä ei olisi annettu mitään määräyksiä. Tämä periaate edellyttää, että henkilöt, joille päätös on osoitettu ja joiden etuihin se merkittävästi vaikuttaa, voivat tehokkaasti ilmaista kantansa (ks. vastaavasti tuomio 15.6.2006, Dokter ym., C-28/05, EU:C:2006:408, 74 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja tuomio 9.4.2003, Forum des migrants v. komissio, T-217/01, EU:T:2003:106, 56 kohta). Tätä velvollisuutta ei kuitenkaan voida asettaa, jos ilmenee, että kyseessä on vain sellaisen jo aiemmin esitetyn seikan uudelleenmuotoilu, muuttaminen tai kehittäminen, josta kyseisen päätöksen vastaanottajalla on jo ollut tilaisuus ilmaista tehokkaasti kantansa (ks. vastaavasti ja analogisesti tuomio 30.9.2003, Atlantic Container Line ym. v. komissio, T-191/98 ja T-212/98–T-214/98, EU:T:2003:245, 194 kohta).
- 47 Lisäksi on muistutettava, että oikeus tulla kuulluksi kaikissa menettelyissä on nykyisin vahvistettu sekä Euroopan unionin perusoikeuskirjan (jäljempänä perusoikeuskirja) 47 ja 48 artiklassa, joissa taataan puolustautumisoikeudet ja oikeus oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin kaikissa tuomioistuimen menettelyissä, että perusoikeuskirjan 41 artiklassa, jolla taataan oikeus hyvään hallintoon. Perusoikeuskirjan 41 artiklan 2 kohdassa määrätään, että oikeus hyvään hallintoon pitää sisällään jokaisen oikeuden tulla kuulluksi ennen kuin häntä vastaan ryhdytään yksittäiseen toimenpiteeseen, joka vaikuttaisi häneen epäedullisesti (tuomio 3.7.2014, Kamino International Logistics ja Datema Hellmann Worldwide Logistics, C-129/13 ja C-130/13, EU:C:2014:2041, 29 kohta ja tuomio 15.12.2016, Espanja v. komissio, T-466/14, EU:T:2016:742, 40 kohta).
- 48 Lisäksi puolustautumisoikeuksien loukkaamisesta seuraa riidanalaisen päätöksen kumoaminen ainoastaan, jos menettely olisi saattanut johtaa erilaiseen tulokseen, jollei tällaista sääntöjenvastaisuutta olisi tapahtunut. Todistustaakka kuuluu tältä osin kantajalle, koska kaikenlainen puolustautumisoikeuksien loukkaaminen on muotovirhe, joka edellyttää, että asianosainen vetoaa loukkaamisella sen subjektiivisille oikeuksille aiheutettuun erityiseen kielteiseen vaikutukseen (ks. vastaavasti tuomio 4.9.2009, Italia v. komissio, T-211/05, EU:T:2009:304, 45 ja 59 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

- 49 Käsiteltävässä asiassa esitettyä toista kanneperustetta on tutkittava näiden periaatteiden valossa.
- 50 Kun otetaan huomioon ensimmäisestä kanneperusteesta esitetyt toteamukset ja se, että asetuksen N:o 58/2003 22 artiklan 1 kohtaa ei edellä 42 kohdassa todetun mukaan sovelleta, on aluksi hylättävä kantajan väitteet tämän säännöksen rikkomisesta siltä osin kuin validointilautakunta ei kuullut kantajaa ennen riidanalaisen päätöksen tekemistä.
- 51 Lisäksi on todettava, että päätöksen 2012/838 liitteessä olevissa 1.2.6 ja 1.2.7 kohdassa, joita sovelletaan käsiteltävään asiaan, ei säädetä asianomaisten henkilöiden oikeudesta tulla kuulluksi validointilautakunnassa.
- 52 Edellä 46 ja 47 kohdassa mainitun oikeuskäytännön mukaan kantajan puolustautumisoikeuksia ja hyvän hallinnon periaatetta on kuitenkin kunnioitettava myös silloin, kun tästä ei ole annettu nimenomaista säännöstä. Tästä seuraa, että kantajalle olisi pitänyt antaa tilaisuus ilmaista tehokkaasti kantansa ennen riidanalaisen päätöksen tekemistä, vaikka sille ei nimenomaisesti ole varattu tällaista oikeutta päätöksen 2012/838 liitteessä olevien 1.2.6 ja 1.2.7 kohdan nojalla. Osapuolet eivät kuitenkaan ole kiistäneet sitä, että REA sen paremmin kuin validointilautakuntaan eivät kuulleet kantajaa enää sen jälkeen, kun asia oli saatettu jälkimmäisen käsiteltäväksi.
- 53 Näin ollen on selvitettävä, perustuuko riidanalainen päätös edellä 46 kohdassa mainitun oikeuskäytännön perusteella uusiin seikkoihin, joista kantajalla ei ollut tilaisuutta ilmaista tehokkaasti kantaansa REA:ssa käydyn menettelyn aikana.
- 54 Tältä osin on huomautettava, että riidanalainen päätös perustuu kahteen perusteeseen.
- 55 Ensimmäisen perusteen osalta riidanalaisen päätöksen 2.2 kohdasta ilmenee, että validointilautakunnan mukaan kantaja ei harjoittanut säännöllisesti taloudellista toimintaa korvausta vastaan tietyllä markkina-alueella. Tämän seurauksena todettiin, että kantaja ei ollut suosituksen 2003/361 liitteessä olevassa 1 artiklassa tarkoitettu yritys.
- 56 Toisesta perusteesta riidanalaisen päätöksen 2.3 kohdassa todetaan, että vaikka yhdelläkään kantajan jäsenistä ei ollut hallussaan vähintään 25:tä prosenttia sen pääomasta tai äänimäärästä ja vaikka kantaja siten muodollisesti täytti suosituksessa 2003/361 tarkoitetun riippumattomuusperusteen, taloudelliselta kannalta kantaja ei täyttänyt näitä perusteita, koska se tosiasiallisesti kuului suureen konserniin. Tästä syystä se ei kärsinyt pk-yrityksille tyypillisistä esteistä.
- 57 Riidanalaisen päätöksen ensimmäisestä perusteesta on todettava, että REA:ssa käydyn menettelyn aikana tämä pyysi 13.12.2013 päivätyssä sähköpostiviestissään kantajaa täsmentämään, mistä kaikista toiminnoista sen liikevaihto syntyi, ja erityisesti, oliko tämä liikevaihto peräisin tavaroiden tai palvelujen tarjoamisesta kilpailluilla markkinoilla. Lisäksi REA pyysi kantajaa erittelemään erityisesti avustuksista, jäsenmaksuista tai lahjoituksista saamansa tulot. On huomattava, että tämä sähköpostiviesti edelsi sekä 27.1.2014 tehtyä REA:n päätöstä että validointilautakunnan ensimmäistä kielteistä päätöstä ja riidanalaista päätöstä.
- 58 Kantaja vastasi REA:n kysymyksiin 31.12.2013 päivätyssä sähköpostiviestissä. Näiden vastausten johdosta REA ilmaisi 3.1.2014 epäilyksensä siitä, liittyivätkö tietyt kantajan mainitsemat tulot taloudelliseen toimintaan ja voitiinko kantaja luokitella suosituksen 2003/361 liitteessä olevassa 1 artiklassa tarkoitetuksi yritykseksi. Lisäksi kantaja ja REA keskustelivat 20. ja 24.1.2014 puhelimitse tästä kysymyksestä.

- 59 Riidanalaisen päätöksen toisen perusteen osalta 27.1.2014 tehdystä REA:n päätöksestä ilmenee, että suosituksessa 2003/361 tarkoitettuna riippumattomuusperusteen tarkoituksena on varmistaa, että pk-yrityksiin kohdistettavat toimenpiteet hyödyttävät yrityksiä, jotka kokonsa takia ovat epäedullisessa asemassa. REA totesi, että koska kantaja ei ollut kokonsa takia epäedullisessa asemassa, sitä ei voitu luokitella varsinaiseksi pk-yritykseksi.
- 60 Ennen kuin asia saatettiin validointilautakunnan käsiteltäväksi, kantaja otti kantaa tähän kysymykseen 7.2.2014 päivättyyn sähköpostiviestiin liittämässään kahdessa riippumattomien ulkopuolisten asianajajien laatimassa oikeudellisessa lausunnossa, joissa käsiteltiin tätä näkökohtaa. Asiakirja-aineistosta myös ilmenee, että validointilautakunta arvioi nämä oikeudelliset lausunnot sen jälkeen, kun REA oli toimittanut ne sille.
- 61 Lisäksi on muistutettava, että ensimmäinen kielteinen päätös peruutettiin siitä syystä, että siinä ei ollut nimenomaisesti vastattu kantajan 7.2.2014 päivätyssä sähköpostiviestissään esittämiin väitteisiin. Näin ollen riidanalaisessa päätöksessä pyrittiin nimenomaan tutkimaan paremmin kantajan REA:lle esittämät väitteet, mukaan lukien väitteet, jotka koskivat kantajan luokittelua oikeaksi ja riippumattomaksi pk-yritykseksi.
- 62 Tästä seuraa, että riidanalaisessa päätöksessä tuotiin esiin seikat, joista REA:ssa käydyn hallinnollisen menettelyn kuluessa oli keskusteltu ja joista kantajalla oli tämän menettelyn aikana tilaisuus ilmaista kantansa, kuten edellä 57–60 kohdasta ilmenee. Asian kannalta merkitykselliset keskustelut käytiin kauan ennen kuin kantajan asia saatettiin validointilautakunnan käsiteltäväksi. Riidanalainen päätös sisältää siis kantajan hallinnollisen menettelyn aikana esittämiin väitteisiin annetut vastaukset, joiden puuttuminen ensimmäisestä kielteisestä päätöksestä oli johtanut jälkimmäisen peruuttamiseen. Näin ollen riidanalainen päätös ei perustu uusiin seikkoihin, joista kantajalla ei ollut tilaisuutta ilmaista tehokkaasti kantaansa.
- 63 Joka tapauksessa edellä 48 kohdassa mainitusta oikeuskäytännöstä ilmenee, että puolustautumisoikeuksien loukkaamisesta voi seurata lopullisen päätöksen kumoaminen ainoastaan, jos menettely olisi saattanut johtaa erilaiseen tulokseen, jollei tällaista sääntöjenvastaisuutta olisi tapahtunut, minkä osoittaminen on kantajan tehtävä. Tästä on kuitenkin riittävää todeta, ettei kantaja ole esittänyt mitään tällaista väitettä.
- 64 Edellä esitetyn perusteella on hylättävä kantajan väitteet, jotka koskevat puolustautumisoikeuksien ja hyvän hallinnon periaatteen loukkaamista.
- 65 Näin ollen toinen kanneperuste on hylättävä.

Kolmas kanneperuste, joka koskee oikeusvarmuuden, hyvän hallinnon ja luottamuksensuojan periaatteiden sekä oikeusvoiman periaatteen loukkaamista

Kolmannen kanneperusteen ensimmäinen osa, joka perustuu oikeusvarmuuden, hyvän hallinnon ja luottamuksensuojan periaatteiden loukkaamiseen

– Asianosaisten lausumat

- 66 Kantaja väittää, että validointilautakunta loukkasi oikeusvarmuuden, hyvän hallinnon ja luottamuksensuojan periaatteita, kun se korvasi ensimmäisen kielteisen päätöksen perustelut täysin uusilla perusteluilla, vaikka ei ollut ilmaantunut mitään uusia ja merkityksellisiä tosiseikkoja, jotka olisi pitänyt ottaa huomioon. Kantajan mukaan menettelyä olisi ensimmäisen kielteisen päätöksen peruuttamisen jälkeen pitänyt jatkaa siitä vaiheesta, joka edelsi 27.1.2014 tehdyn REA:n kielteisen päätöksen tekemistä.

67 Komissio kiistää kantajan väitteet.

– *Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta*

- 68 Oikeusvarmuuden periaate, joka kuuluu unionin oikeuden yleisiin periaatteisiin ja josta luottamuksensuojan periaate välttämättä seuraa, edellyttää, että oikeussäännöt ovat selviä ja täsmällisiä ja että niiden vaikutukset ovat ennakoitavissa, jotta ne, joita asia koskee, tietäisivät, miten niiden tulee toimia niissä tilanteissa ja oikeudellisissa suhteissa, joihin unionin oikeusjärjestystä sovelletaan (ks. tuomio 8.12.2011, France Télécom v. komissio, C-81/10 P, EU:C:2011:811, 100 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen; tuomio 13.10.2016, Prezes Urzędu Komunikacji Elektronicznej ja Petrotel, C-231/15, EU:C:2016:769, 29 kohta ja tuomio 15.12.2016, Espanja v. komissio, T-808/14, ei julkaistu, EU:T:2016:734, 193 kohta).
- 69 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan luottamuksensuojan periaate kuuluu unionin peruseriaatteisiin. Oikeus vedota tähän periaatteeseen on kaikilla oikeussubjekteilla, joille unionin toimielimen toiminnan vuoksi on syntynyt perusteltuja odotuksia. Vakuutteluja, jotka voivat synnyttää tällaisia odotuksia riippumatta siitä muodosta, jossa ne on annettu tiedoksi, ovat täsmälliset, ehdottomat ja yhtäpitävät tiedot, jotka on saatu toimivaltaisista ja luotettavista lähteistä ja jotka unionin toimivaltaiset viranomaiset ovat antaneet asianomaiselle henkilölle (ks. tuomio 14.6.2016, Marchiani v. parlamentti, C-566/14 P, EU:C:2016:437, 77 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen; tuomio 12.1.2017, Timab Industries ja CFPR v. komissio, C-411/15 P, EU:C:2017:11, 134 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja tuomio 26.9.2014, B&S Europe v. komissio, T-222/13, ei julkaistu, EU:T:2014:837, 47 kohta).
- 70 Vakiintuneesta oikeuskäytännöstä myös ilmenee, että unionin oikeusjärjestyksessä myönnettyihin takeisiin hallinnollisissa menettelyissä kuuluu erityisesti hyvän hallinnon periaate, johon liittyy toimivaltaisen toimielimen velvoite tutkia huolellisesti ja puolueettomasti kaikki käsiteltävänä olevan tapauksen kannalta merkitykselliset seikat (ks. tuomio 15.9.2011, CMB ja Christof v. komissio, T-407/07, ei julkaistu, EU:T:2011:477, 182 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 71 Kolmannen kanneperusteen ensimmäistä osaa on tutkittava näiden periaatteiden valossa.
- 72 Siltä osin kuin on kyse ensimmäisen kielteisen päätöksen peruuttamisesta, oikeusvarmuuden ja luottamuksensuojan periaatteista on ensinnäkin todettava, että oikeuskäytännössä vahvistetun yleisen oikeuseriaatteen mukaan validointilautakunnalla oli oikeus peruuttaa ensimmäinen kielteinen päätös ja korvata se uudella päätöksellä edellyttäen, että peruuttaminen tapahtui kohtuullisen ajan kuluessa ja että mainittu lautakunta otti riittävästi huomioon sen, missä määrin asianosainen on mahdollisesti voinut luottaa toimen laillisuuteen (ks. vastaavasti tuomio 3.3.1982, Alpha Steel v. komissio, 14/81, EU:C:1982:76, 10 kohta; tuomio 18.10.2011, Reisenhel v. SMHV – Dynamic Promotion (Cageots et paniers), T-53/10, EU:T:2011:601, 40 kohta ja tuomio 11.7.2013, BVGD v. komissio, T-104/07 ja T-339/08, ei julkaistu, EU:T:2013:366, 65 kohta).
- 73 Käsiteltävässä asiassa ensimmäinen kielteinen päätös kuitenkin peruutettiin noin seitsemän kuukautta sen tekemisen jälkeen ja viisi kuukautta sen jälkeen, kun kantaja oli nostanut siitä kumoamiskanteen. Validointilautakunnan tekemän ensimmäisen kielteisen päätöksen peruuttamisen ajankohtana kantajalle sitä paitsi ilmoitettiin, että asiassa tehtäisiin uusi päätös, jotta voitaisiin vastata kantajan 7.2.2014 päivätyssä sähköpostiviestissään esittämiin väitteisiin. Nostamalla ensimmäisen kielteisen päätöksen riitauttamiseksi kanteen unionin yleisessä tuomioistuimessa kantaja myös osoitti, että se ei luottanut tämän päätöksen laillisuuteen. Validointilautakunta ei siten loukannut oikeusvarmuuden ja luottamuksensuojan periaatteita, kun se peruutti ensimmäisen riidanalaisen päätöksen.

- 74 Ensimmäisen kielteisen päätöksen perustelujen korvaamisesta on todettava, että kantaja ei mitenkään selitä, miten oikeusvarmuuden periaatetta on tässä yhteydessä loukattu ja mistä syistä sen oikeusasema ei ollut selvä, täsmällinen ja ennakoitavissa vain sen takia, että oli tehty riidanalainen päätös, joka perustui kokonaan uusiin perusteluihin siltä osin mitä edellä 62 kohdassa todettiin.
- 75 Luottamuksensuojan periaatteen väitetyn loukkaamisen osalta kantaja ei myöskään täsmennä, mitä täsmällisiä, ehdottomia ja yhtäpitäviä vakuutteluja sille oli ensimmäisessä kielteisessä päätöksessä annettu ja miltä osin näistä vakuutteluista oli syntynyt sille perusteltuja odotuksia. Lisäksi, kuten edellä 73 kohdassa todettiin, kumoamiskanteen nostaminen tätä päätöstä vastaan unionin yleisessä tuomioistuimessa pikemminkin osoittaa, että kantaja ei pitänyt sitä laillisena ja että siitä ei siten voinut syntyä kantajalle perusteltua luottamusta.
- 76 Hyvän hallinnon periaatteen loukkaamisesta on todettava, ettei kantaja ole osoittanut eikä myöskään väittänyt, että validointilautakunta ei tutkinut huolellisesti ja puolueettomasti kaikkia käsiteltävässä asiassa merkityksellisiä seikkoja.
- 77 Kantaja ei myöskään voi perustellusti väittää, että ensimmäisen kielteisen päätöksen peruuttamisen jälkeen menettelyä olisi pitänyt jatkaa siitä vaiheesta, joka edelsi 27.1.2014 tehdyn REA:n päätöksen tekemistä, mikä tapahtui ennen kantajan asian saattamista validointilautakunnan käsiteltäväksi. Ensimmäisen kielteisen päätöksen peruuttaminen ei nimittäin sinänsä vaikuttanut mitenkään mainittuun päätökseen eikä tarkoittanut, että se oli todettu oikeudellisesti lainvastaiseksi. Toisin kuin kantaja väittää, REA ei siten ollut velvollinen jatkamaan menettelyä siitä vaiheesta, joka edelsi 27.1.2014 tehdyn päätöksen tekemistä.
- 78 Edellä esitetyn perusteella kolmannen kanneperusteen ensimmäinen osa on hylättävä.

Kolmannen kanneperusteen toinen osa, joka koskee oikeusvoiman periaatteen loukkaamista

– Asianosaisten lausumat

- 79 Kantaja väittää, että unionin yleinen tuomioistuin totesi 30.4.2015 antamassaan määräyksessä Ertico – Its Europe v. komissio (T-499/14, ei julkaistu, EU:T:2015:285), että ensimmäistä kielteistä päätöstä oli pidettävä kumottuna. Kantajan asema pk-yrityksenä oli siten lopullisesti vahvistettu. Näin ollen riidanalaisessa päätöksessä, jolla kantajalta evätään pk-yrityksen asema, loukataan kyseiseen määräykseen liittyvää oikeusvoiman periaatetta.
- 80 Komissio kiistää kantajan väitteet.

– Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta

- 81 Aluksi on todettava, että kantaja erehtyy 30.4.2015 annetun määräyksen Ertico – Its Europe v. komissio (T-499/14, ei julkaistu, EU:T:2015:285) ulottuvuudesta, sillä kyseisessä määräyksessä unionin yleinen tuomioistuin ainoastaan totesi, että ensimmäisestä kielteisestä päätöksestä nostetusta kumoamiskanteesta oli tullut perusteeton, koska kyseinen päätös oli peruutettu.
- 82 Unionin yleinen tuomioistuin tosin totesi, että ensimmäisellä kielteisellä päätöksellä oli vastaavia vaikutuksia kuin kumoamistuomiolla (määräys 30.4.2015, Ertico – Its Europe v. komissio, T-499/14, ei julkaistu, EU:T:2015:285, 10 kohta).
- 83 Unionin yleinen tuomioistuin ei kuitenkaan millään tavoin ottanut kantaa ensimmäisen kielteisen päätöksen laillisuuteen ja vielä vähemmän siihen, oliko kantajalla pk-yrityksen asema.

- 84 Näin ollen kolmannen kanneperusteen toinen osa ja siten kolmas kanneperuste kokonaisuudessaan on hylättävä.

Neljäs kanneperuste, joka koskee suosituksen 2003/361 rikkomista

Asianosaisten lausumat

- 85 Kantaja väittää, että sen toteamiseksi, että kantaja ei harjoita taloudellista toimintaa, riidanalaisessa päätöksessä nojaututtiin lisäperusteisiin, jotka eivät sisältyneet suositukseen 2003/361, eli päätöksen 2012/838 liitteessä olevan 1.1.3.1 kohdan 6 alakohdan c alakohdassa mainittuihin perusteisiin. Kantajan mukaan tällaista lähestymistapaa ei voida hyväksyä, koska suosituksen 2003/361 soveltamisala on laajempi kuin päätöksen 2012/838, joka koskee ainoastaan seitsemättä puiteohjelmaa. Näin ollen kantaja katsoo, että sitä on lainvastaisesti rangaistu seitsemänteen puiteohjelmaan kuulumattomilla aloilla.

- 86 Komissio kiistää kantajan väitteet.

Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta

- 87 Käsiteltävän kanneperusteen yhteydessä on tutkittava, sovellettiinko riidanalaisessa päätöksessä perusteita, jotka eivät sisältyneet suositukseen 2003/361, jotta voidaan määrittää, voitiinko kantajaa pitää kyseisen suosituksen liitteessä olevassa 1 artiklassa tarkoitettuna yrityksenä, ja erityisesti, harjoittiko se taloudellista toimintaa.
- 88 Riidanalaiseen päätökseen sisältyvässä taloudellisen toiminnan olemassaolon arvioinnissa toistetaan osittain päätöksen 2012/838 liitteessä olevan 1.1.3.1 kohdan 6 alakohdan c alakohta, jossa määritellään kyseisen päätöksen liitteessä käytetyt käsitteet ja mainitaan, että sen yhteydessä pk-yrityksiin sovelletaan ”suosituksessa 2003/361 esitettyjen lisäksi” tiettyjä muita määritelmiä erityisesti siltä osin kuin on kyse taloudellisen toiminnan käsitteestä.
- 89 Lisäksi riidanalaisen päätöksen 1.2 kohdasta ilmenee, että arvioitaessa, onko kantajalla pk-yrityksen asema, viitataan suositukseen 2003/361, joka – toisin kuin päätös 2012/838, joka koskee ainoastaan seitsemättä puiteohjelmaa – on sitomaton ja horisontaalinen toimi.
- 90 On lisättävä, että riidanalaisen päätöksen 2.2 kohdassa tarkastellaan kantajan määrittelyä yritykseksi soveltamalla kyseisen päätöksen 1.2 kohdassa mainittuja perusteita, joiden mukaan kantajan on osallistuttava mihin tahansa kaupankäyntiin tai toimintaan, jota harjoitetaan korvausta vastaan tietyllä markkina-alueella.
- 91 Validointilautakuntaa ei kuitenkaan voida moittia siitä, että se viittasi näihin perusteisiin tarkastellessaan yritykseksi luokittelemista.
- 92 On nimittäin muistutettava, että suosituksen 2003/361 liitteessä olevan 1 artiklan mukaan yrityksiksi katsotaan niiden oikeudellisesta muodosta riippumatta kaikki yksiköt, jotka harjoittavat taloudellista toimintaa. Siinä ei nimenomaisesti määritellä ilmausta ”taloudellinen toiminta”.
- 93 Suosituksen 2003/361 johdanto-osan kolmannesta perustelukappaleesta, joka on otettava huomioon tulkittaessa tätä suositusta (ks. vastaavasti tuomio 29.4.2004, Italia v. komissio, C-91/01, EU:C:2004:244, 49 kohta ja tuomio 27.2.2014, HaTeFo, C-110/13, EU:C:2014:114, 30 kohta), ilmenee, että yrityksen käsitettä on tulkittava SEUT 54, SEUT 101 ja SEUT 102 artiklan mukaisesti, siten kuin unionin tuomioistuin on tulkinnut näitä artikloja.

- 94 Tästä on muistutettava, että kilpailuoikeuden alalla on jo todettu, että taloudellista toimintaa on kaikki toiminta, jossa palveluja tarjotaan tietyillä markkinoilla, toisin sanoen suorituksia, joista tavallisesti maksetaan korvaus (ks. vastaavasti tuomio 19.2.2002, Wouters ym., C-309/99, EU:C:2002:98, 46–48 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja tuomio 11.7.2006, FENIN v. komissio, C-205/03 P, EU:C:2006:453, 25 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 95 Vaikka siis päätöksen 2012/838 liitteessä olevan 1.1.3.1 kohdan 6 alakohdan c alakohdassa vahvistetaan taloudellisen toiminnan käsitteen määrittelemiseksi tiettyjä lisäkriteerejä suosituksessa 2003/361 sisältyviin perusteisiin nähden ja vaikka riidanalaisessa päätöksessä toistettiin kyseisen kohdan sisältö, mistään ei voida päätellä, että tämä on käsiteltävässä asiassa johtanut siihen, että validointilautakunta on soveltanut lisäkriteerejä kilpailuoikeuden alalla sovellettuihin perusteisiin ja siten suosituksessa 2003/361 vahvistettuihin perusteisiin nähden. Näin ollen perusteet, joita validointilautakunta sovelsi sen arvioimiseksi, oliko kantajalla yrityksen asema, ovat mainitun suosituksen mukaisia.
- 96 Neljäs kanneperuste ei siten ole perusteltu, ja se on hylättävä.

Viides kanneperuste, joka koskee suosituksen 2003/361 rikkomista ja oikeusvarmuuden periaatteen ja hyvän hallinnon periaatteen, mukaan lukien puolueettomuusvaatimuksen, loukkaamista

Asianosaisten lausumat

- 97 Kantaja muistuttaa, että riidanalaisessa päätöksessä myönnettiin, että se täytti muodollisesti suosituksessa 2003/361 tarkoitetun riippumattomuusperusteen. Riidanalaisessa päätöksessä tehtiin kuitenkin virhe ja jätettiin huomiotta suosituksen 2003/361, jonka tavoitteena on taata oikeusvarmuus antamalla pk-yrityksen käsitteelle yhtenäinen määritelmä, selvä sanamuoto, kun siinä todettiin, ettei kantajaa tämän suosituksen hengen perusteella voitu luokitella pk-yritykseksi. Poikkeamalla suosituksen 2003/361 sanamuodosta riidanalaisella päätöksellä loukattiin oikeusvarmuuden ja hyvän hallinnon periaatteita, mukaan lukien puolueettomuusvaatimusta. Myöskään oikeuskäytäntö ei tue riidanalaisessa päätöksessä noudatettua lähestymistapaa.
- 98 Lisäksi kantaja väittää, että validointilautakunta teki virheen, kun se totesi, että suosituksen 2003/361 johdanto-osan 9 ja 12 perustelukappaleessa edellytettiin tapauskohtaista arviointia, varmistuakseen siitä, että muodollisten perusteiden täytyessäkin pk-yrityksen asema voitiin myöntää ainoastaan yrityksille, jotka kärsivät pk-yrityksille tyypillisistä esteistä. Tämä tulkinta on sitä paitsi ristiriidassa pk-yrityksiä koskevien soveltamisohjeiden kanssa, joiden mukaan pk-yrityksen määritelmää on sovellettava sen laajassa merkityksessä.
- 99 Komissio kiistää kantajan väitteet.

Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta

- 100 Oikeuskäytännössä on jo todettu, että pk-yrityksille myönnetyt edut ovat useimmiten poikkeuksia yleisistä säännöistä, kuten julkisten hankintojen alalla, joten pk-yrityksen määritelmää on tulkittava suppeasti (tuomio 27.2.2014, HaTeFo, C-110/13, EU:C:2014:114, 32 kohta).
- 101 Lisäksi on muistutettava, että suosituksen 2003/361 johdanto-osan 9 ja 12 perustelukappaleesta ilmenee, että sidosyritysten määrittelemisen tarkoituksena on saada parempi käsitys pk-yritysten taloudellisesta tilanteesta sekä sulkea pois pk-yritykseksi luokittelusta sellaiset yritysryhmät, joiden taloudellinen valta on suurempi kuin pk-yrityksiksi katsottavien yritysten, jotta eri säännöksistä ja pk-yritysten hyväksi toteutettavista toimenpiteistä koituvat edut varattaisiin yrityksille, jotka niitä todella tarvitsevat (tuomio 27.2.2014, HaTeFo, C-110/13, EU:C:2014:114, 31 kohta).

- 102 Riippumattomuusperusteen tarkoituksena on varmistaa, että pk-yrityksiin kohdistettavat toimenpiteet hyödyttävät aidosti yrityksiä, jotka kokonsa takia ovat epäedullisessa asemassa, eikä sen sijaan yrityksiä, jotka kuuluvat suureen konserniin ja jotka pystyvät siis saamaan rahoitusta ja tukea, joita niiden kilpailijoilla, jotka ovat vastaavankokoisia, ei ole käytettävissään. Ainoastaan todella riippumattomien pk-yritysten huomioon ottamiseksi on näin ollen tutkittava sellaisten pk-yritysten rakennetta, jotka muodostavat taloudellisia ryhmiä, joiden voima ylittää tällaisen yrityksen voiman, ja valvottava, ettei pk-yrityksen määritelmää kierretä täysin muodollisilla perusteilla (ks. vastaavasti tuomio 29.4.2004, Italia v. komissio, C-91/01, EU:C:2004:244, 50 kohta; tuomio 27.2.2014, HaTeFo, C-110/13, EU:C:2014:114, 33 kohta ja tuomio 14.10.2004, Pollmeier Malchow v. komissio, T-137/02, EU:T:2004:304, 61 kohta).
- 103 Riippumattomuusedellytystä on näin ollen tulkittava tämän tarkoituksen mukaisesti siten, että yrityksen, josta suuri yritys omistaa vähemmän kuin 25 prosenttia ja joka siten muodollisesti täyttää kyseisen edellytyksen mutta joka todellisuudessa kuuluu suureen yritys konserniin, ei voida kuitenkaan katsoa täyttävän tätä edellytystä (ks. vastaavasti tuomio 29.4.2004, Italia v. komissio, C-91/01, EU:C:2004:244, 51 kohta). Myös suosituksen 2003/361 liitteessä olevaa 3 artiklaa on tulkittava tämän tavoitteen perusteella (ks. vastaavasti tuomio 27.2.2014, HaTeFo, C-110/13, EU:C:2014:114, 34 kohta).
- 104 Käsiteltävässä asiassa esitettyä viidettä kanneperustetta on tutkittava näiden periaatteiden valossa.
- 105 On todettava, että validointilautakunta nojautui riidanalaisen päätöksen tueksi edellä 102 kohdassa mainitussa oikeuskäytännössä vahvistettuihin perusteisiin.
- 106 Voidakseen käsiteltävässä asiassa evätä kantajalta pk-yrityksen aseman validointilautakunta otti riidanalaisen päätöksen 2.3 kohdassa huomioon muun muassa suosituksen 2003/361 tavoitteen varmistaa, että pk-yrityksiin kohdistettavat toimenpiteet hyödyttävät aidosti yrityksiä, jotka kokonsa takia ovat epäedullisessa asemassa, eikä sen sijaan yrityksiä, jotka kuuluvat suureen konserniin ja jotka pystyvät siis saamaan rahoitusta ja tukea, joita niiden kilpailijoilla, jotka ovat vastaavankokoisia, ei ole käytettävissään. Samassa riidanalaisen päätöksen kohdassa mainitaan erityisesti, että vaikka kantaja muodollisesti täyttikin suosituksessa 2003/361 tarkoitettun riippumattomuusperusteen, taloudelliselta kannalta tarkasteltuna se kuului tosiasiallisesti suureen konserniin. Tässä riidanalaisen päätöksen kohdassa validointilautakunta myös toi esiin, että kantajan ja sen kumppaneiden tai jäsenten välisten organisatoristen yhteyksien vuoksi kantaja pystyi saamaan rahoitusta, luottoja ja tukia ja että se ei siten kärsinyt pk-yrityksille tyypillisistä esteistä.
- 107 Tästä seuraa, että validointilautakunnan riidanalaisessa päätöksessä soveltamalla riippumattomuusperusteella ei rikota suositusta 2003/361.
- 108 Tässä yhteydessä on hylättävä oikeusvarmuuden ja hyvän hallinnon periaatteiden, mukaan lukien puolueettomuusvaatimuksen, väitettyä loukkaamista koskeva väite, joka perustuu suosituksen 2003/361 mahdolliseen rikkomiseen.
- 109 Viides kanneperuste on siten hylättävä.

Kuudes kanneperuste, joka koskee suosituksen 2003/361 virheellistä soveltamista

- 110 Kuudennella kanneperusteellaan kantaja riitauttaa sen, miten validointilautakunnan käsiteltävässä asiassa noudattamia perusteita käytännössä sovellettiin riidanalaiseen päätökseen.
- 111 Tästä kantaja ensinnäkin väittää, että se olisi pitänyt luokitella suosituksen 2003/361 liitteessä olevassa 1 artiklassa tarkoitetuksi yritykseksi. Toiseksi se täsmentää, että se on riippumaton yritys, ja kolmanneksi, että se täyttää kaikki suosituksen 2003/361 liitteessä olevassa 2 artiklassa asetetut henkilöstömäärää ja rahamääräisiä kynnysarvoja koskevat perusteet.

112 Näitä kolmea väitettä on tarkasteltava peräkkäin.

Kantajan luokittelu yritykseksi

– Asianosaisten lausumat

- 113 Kantaja väittää, että riidanalaisessa päätöksessä todettiin virheellisesti, että sitä ei voitu luokitella suosituksen 2003/361 liitteessä olevassa 1 artiklassa tarkoitetuksi yritykseksi, koska se ei harjoittanut säännöllisesti taloudellista toimintaa korvausta vastaan tietyllä markkina-alueella.
- 114 Kantaja väittää, että suosituksen 2003/361 liitteessä olevassa 1 artiklassa tarkoitettu yrityksen käsite on selvä ja itsenäinen ja että sitä on tulkittava samalla tavoin kuin kilpailuoikeudessa sovellettavaa yrityksen käsitettä. Suosituksen kyseisen säännöksen ja oikeuskäytännön mukaan kantajan oikeudellisella muodolla ei – päinvastoin kuin validointilautakunta katsoi – ole merkitystä tämän arvioinnin kannalta. Huomioon on pikemminkin otettava harjoitetun toiminnan luonne.
- 115 Käsiteltävässä asiassa kantaja väittää, että se harjoittaa taloudellista toimintaa ja että suosituksen 2003/361 mukaan tämän toteamiseen riittää satunnainen tai vähäinenkin toiminta. Sitä paitsi vähintään viidesosa kantajan liikevaihdosta tulee kolmansille osapuolille tarjotuista palveluista. Lisäksi jäsenmaksuja, joita kantajan jäsenet sille suorittavat korvauksena niille tarjotuista palveluista, ei voida jättää arvioinnin ulkopuolelle pelkästään tämän korvauksen muodon vuoksi. Kantaja lisää, että itse riidanalaisessa päätöksessä tunnustetaan, että kantaja harjoittaa taloudellista toimintaa ja että se tarjoaa palveluja kolmansille osapuolille korvausta vastaan. Riidanalaisen päätöksen 2.3 kohdassa nimittäin myönnettiin, että kantajalla oli kilpailijoita. Näin ollen ei voida väittää, että se ei toiminut markkinoilla.
- 116 Myös validointilautakunnan ensimmäisessä kielteisessä päätöksessä myönnettiin, että sillä oli yrityksen asema.
- 117 Komissio väittää, että avustukset, jäsenmaksut ja lahjoitukset eivät ole vastiketta tai korvausta tavaroiden tai palvelujen tarjoamisesta tietyllä markkina-alueella ja että näin ollen niitä ei voida pitää taloudellisesta toiminnasta saatuina tuloina.

– Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta

- 118 Kuten edellä 93 kohdassa todettiin, suosituksen 2003/361 liitteessä olevassa 1 artiklassa tarkoitettua yrityksen käsitettä on tulkittava SEUT 54, SEUT 101 ja SEUT 102 artiklan mukaisesti, siten kuin unionin tuomioistuin on tulkinnut näitä artikloja. Tähän yrityksen käsitteeseen kuuluvat kaikki taloudellista toimintaa harjoittavat yksiköt riippumatta niiden oikeudellisesta muodosta tai rahoitustavasta. Taloudellista toimintaa on kaikki toiminta, jossa muun muassa palveluja tarjotaan tietyillä markkinoilla, toisin sanoen suorituksia, joista tavallisesti maksetaan korvaus (ks. vastaavasti tuomio 19.2.2002, Wouters ym., C-309/99, EU:C:2002:98, 46–48 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja tuomio 11.7.2006, FENIN v. komissio, C-205/03 P, EU:C:2006:453, 25 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Korvauksen olennainen piirre on se, että korvaus on kyseessä olevan suorituksen taloudellinen vastike.
- 119 Lisäksi on muistutettava, että SEUT 101 artiklan 1 kohtaa sovelletaan yhteenliittymiin siltä osin kuin yhteenliittymien omassa tai niihin liittyvien yritysten toiminnassa pyritään tuottamaan niitä vaikutuksia, joita kyseisellä määräyksellä pyritään poistamaan. Se, että yritysten yhteenliittymään voi kuulua myös henkilöitä tai yksiköitä, joita ei voida luokitella yrityksiksi, ei yksinään riitä kyseenalaistamaan sen luokittelamista yhteenliittymäksi (ks. vastaavasti tuomio 13.12.2006, FNGB v. komissio, T-217/03 ja T-245/03, EU:T:2006:391, 49 ja 55 kohta).

- 120 Käsiteltävässä asiassa esitettyä kuudetta kanneperustetta on tutkittava näiden periaatteiden valossa.
- 121 Riidanalaisessa päätöksessä validointilautakunta katsoi, että kantaja oli yhteenliittymä, joka ei tarjonnut palveluja korvausta vastaan ja joka toimi jäsentensä nimissä ja niiden etujen mukaisesti. Sitä paitsi merkittävä osa kantajan tuloista kertyi avustuksista, jäsenmaksuista ja lahjoituksista, jotka eivät ole taloudellisesta toiminnasta saatavaa tuloa. Lisäksi kantaja tarjosi vain vähäisessä määrin palveluja kolmansille osapuolille. Näin ollen kantajaa ei voitu pitää yrityksenä, koska se ei harjoittanut säännöllisesti taloudellista toimintaa korvausta vastaan tietyllä markkina-alueella.
- 122 Tätä riidanalaisessa päätöksessä tehtyä päätelmää ei voida hyväksyä.
- 123 Aluksi on nimittäin todettava, että edellä 118 ja 119 kohdassa mainitun oikeuskäytännön mukaan kantajan oikeudellinen asema tai sen luokittelu yhteenliittymäksi ei vielä yksinään estä pitämästä sitä yrityksenä (ks. analogisesti tuomio 26.1.2005, Piau v. komissio, T-193/02, EU:T:2005:22, 72 kohta).
- 124 Kantajan sääntöjen 8.2 artiklasta myös ilmenee, että sen jäsenillä on velvollisuus maksaa jäsenmaksuja korvauksena kantajan niille tarjoamista palveluista. Tämä vahvistetaan myös riidanalaisen päätöksen 2.1 kohdassa.
- 125 Edellä 118 kohdassa mainitun oikeuskäytännön mukaan taloudelliseksi toiminnaksi luokittelu riippu tämän toiminnan rahoitustavasta. Taloudellisesta toiminnasta saatava korvaus perustuu siihen, että se on taloudellinen vastike suorituksesta.
- 126 Lisäksi oikeuskäytännössä on jo todettu kilpailusääntöjen soveltamisen yhteydessä, että yhteisön keräämät jäsenmaksut voidaan ottaa huomioon tuloina SEUT 101 artiklan 1 kohdan nojalla määrättyjen sakkojen määrää laskettaessa (ks. vastaavasti tuomio 13.12.2006, FNCBV ym. v. komissio, T-217/03 ja T-245/03, EU:T:2006:391, 220 kohta).
- 127 Tästä seuraa, että palveluja, joita kantaja tarjoaa jäsenilleen niiltä perimiensä jäsenmaksujen vastineena, on pidettävä taloudellisena toimintana korvausta vastaan. Kun vielä otetaan huomioon, että mainitut jäsenmaksut suoritetaan vuotuisena korvauksena, ne merkitsevät kantajalle säännöllistä tuloa.
- 128 Harjoittamansa taloudellisen toiminnan perusteella kantajaa on – toisin kuin riidanalaisen päätöksen 2.2 kohdassa todetaan – siis pidettävä yrityksenä, jonka toiminnalla on tekemistä taloudellisen vaihdannan kanssa (ks. vastaavasti tuomio 28.2.2013, Ordem dos Técnicos Oficiais de Contas, C-1/12, EU:C:2013:127, 40 kohta).
- 129 Lisäksi itse riidanalaisessa päätöksessä myönnetään, että kantaja harjoitti tiettyä taloudellista toimintaa, ja erityisesti, että se hankki tuloja muun muassa järjestämällä kokouksia. Kantajan mukaan kyseisten tulojen osuus oli noin 15 prosenttia sen kokonaisliikevaihdosta vuonna 2012. Komissio myönsi istunnossa, että kyseiset kokoukset oli järjestetty ulkopuoliselle yleisölle eikä kantajan jäsenille, eikä se ole kiistänyt näiden tulojen paikkansapitävyyttä.
- 130 Kantajan tavoitteesta on lisäksi todettava, että sääntöjensä 3 artiklan mukaan sen tavoitteena on tukea, edistää ja auttaa koordinoimaan kehittyneen liikennetelematiikan käyttöönottoa Euroopan liikenneinfrastruktuurissa pääasiallisesti jäsentensä lukuun. Kilpailusääntöjä on jo sovellettu yhteisöihin, joilla on vastaavia tavoitteita (ks. vastaavasti tuomio 26.1.2005, Piau v. komissio, T-193/02, EU:T:2005:22, 2 kohta).
- 131 Edellä esitetyn perusteella validointilautakunta ei siis voinut perustellusti katsoa, että kantaja ei ollut yritys ja että se ei harjoittanut säännöllistä taloudellista toimintaa korvausta vastaan tietyllä markkina-alueella.

- 132 Tästä seuraa, että riidanalaisessa päätöksessä tehtiin arviointivirhe siltä osin kuin sen 2.2 kohdassa todettiin, että kantaja ei ollut suosituksen 2003/361 liitteessä olevassa 1 artiklassa tarkoitettu yritys.
- 133 Edellä 132 kohdassa todettu arviointivirhe ei kuitenkaan ole riittävä peruste riidanalaisen päätöksen kumoamiseen. Mainitun päätöksen 1.2 kohdasta nimittäin ilmenee, että jos yksikköä pidetään yrityksenä, on myös tarkistettava, täyttääkö se riippumattomuusperusteen. Vaikka siis kantaja onkin yritys, sen on vielä täytettävä suosituksessa 2003/361 tarkoitettu riippumattomuusperuste, jotta sille voidaan myöntää pk-yrityksen asema.
- 134 Näin ollen on vielä tutkittava, saattoiko validointilautakunta asian tosiseikkojen perusteella todeta, että kantaja ei ollut riippumaton.

Riippumattomuusperuste

– Asianosaisten lausumat

- 135 Kantaja muistuttaa, että riidanalaisen päätöksen 2.3 kohdassa myönnettiin, että se täytti muodollisesti suosituksessa 2003/361 tarkoitettun riippumattomuusperusteen, mutta katsottiin, että se ei kärsinyt pk-yrityksille tyypillisistä esteistä ja että tämän suosituksen tavoitteen ja hengen perusteella sitä ei siten voitu luokitella pk-yritykseksi.
- 136 Kantaja väittää olevansa itsenäinen yritys. Se täsmentää, että se ei ole suosituksen 2003/361 liitteessä olevassa 3 artiklassa tarkoitettu omistusyhteys- eikä sidosyritys, koska yhdelläkään kantajan jäsenistä ei ole hallussaan vähintään 25:tä prosenttia sen pääomasta tai äänimäärästä.
- 137 Näin ollen se täyttää kaikki suosituksessa 2003/361 asetetut edellytykset ilman, että sitä voidaan moittia mainitun suosituksen kiertämisestä. Kantaja väittää, että kieltäytymistä pk-yrityksen aseman myöntämisestä ei voida perustella sillä, että kantajan osakkeenomistajien joukossa on yksi tai useampi yhtiö, joka ei ole pk-yritys, koska suosituksessa 2003/361 ei aseteta tällaista vaatimusta. Lisäksi on kantajan mukaan harhaanjohtavaa ja puolueellista vihjata, että kun yhtiössä on jokin osakkeenomistaja, joka omistaa siitä yhden ainoan osakkeen, tämä yhtiö pystyy saamaan rahoitusvälineitä, vaikka se ei ole kyseisen osakkeenomistajan määräysvallassa.
- 138 Komissio kiistää kantajan väitteet.

– Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta

- 139 Riidanalaisen päätöksen 2.3 kohdassa todettiin, että vaikka kantaja muodollisesti täyttikin suosituksessa 2003/361 tarkoitettun riippumattomuusperusteen, taloudelliselta kannalta tarkasteltuna se tosiasiallisesti kuului suureen konserniin. Kantajan ja sen kumppaneiden tai jäsenten välisten organisatoristen yhteyksien vuoksi kantaja pystyi saamaan rahoitusta, luottoja ja tukia, eikä se näin ollen kärsinyt pk-yrityksille tyypillisistä esteistä. Riidanalaisen päätöksen 1.2. kohdassa myös mainittiin, että kyseisen yrityksen taloudellisen tilanteen selvittäminen ja sen varmistaminen, että pk-yrityksiksi luokitellaan ainoastaan yritykset, jotka vastaavat suosituksen 2003/361 tavoitetta ja henkeä, edellytti tapauskohtaista arviointia.
- 140 Käsiteltävässä asiassa on muistutettava – kuten edellä 106 ja 107 kohdasta ilmenee –, että validointilautakunta saattoi perustellusti nojautua arvioinnissaan suosituksen 2003/361 tavoitteeseen ja henkeen voidakseen todeta, että vaikka kantaja täytti kyseisessä suosituksessa tarkoitettun riippumattomuusperusteen, oli vielä selvitettävä, kärsikö se pk-yrityksille tyypillisistä esteistä.
- 141 Lisäksi on todettava, että kantajan jäsenenä on erityisesti suuria yrityksiä sekä julkisia laitoksia.

- 142 Tästä on aluksi huomautettava, että kantajan sääntöjen 3 artiklan mukaan, johon riidanalaisen päätöksen 2.1 kohdassa vedotaan, se toimii pääasiallisesti jäsentensä lukuun.
- 143 Kantajan sääntöjen 5 artiklan mukaan sen pääoman määrä on rajoittamaton. On kuitenkin huomautettava, että yhtiöpääoma ilmaisee kantajaan sijoitettujen pääomapanosten kokonaismäärän. Lisäksi se toimii takeena kantajan kumppaneille ja mahdollisille lainanantajille. Näin ollen merkittävästä yhtiöpääomasta on kantajalle etua sen suhteissa kolmansiin osapuoliin.
- 144 Kuten edellä 124 kohdassa mainittiin, kantajan sääntöjen 8.2 artiklasta ilmenee, että korvauksena kantajan niille tarjoamista palveluista jäsenet suorittavat kantajalle vuotuisen jäsenmaksun, jonka suuruuden määrittää hallintoneuvosto. Toisin kuin kantaja istunnossa väitti, sen sääntöjen 8.3 artiklasta ilmenee, että hallintoneuvosto vahvistaa vuotuiset jäsenmaksut suhteessa kantajan menoihin. Lisäksi hallintoneuvosto voi tilikauden aikana tai sen jälkeen alentaa jäsenmaksuja vastaamaan kantajan tosiasiallisia menoja.
- 145 Edellä 144 kohdasta ilmenee, että jäsenten kantajalle suorittaman jäsenmaksun määrä vahvistetaan ja sitä mukautetaan kantajan tosiasiallisten menojen perusteella. Näin ollen kantajan menoista huolehtivat sen jäsenet, jotka eivät ole pk-yrityksiä, mitä kantaja ei ole kiistänyt. Tämä osoittaa, että vaikka – kuten kantaja istunnossa väitti – jäsenmaksun määrä ei ole muuttunut 20 vuoteen, kantaja voi sääntöjensä nojalla turvautua jäseniltään saamiinsa menoihin sovitettuihin varoihin, jotka ovat hyvinkin riittävät ja paljon merkittävämmät kuin pk-yrityksen varat.
- 146 Tästä seuraa, että validointilautakunta ei soveltanut virheellisesti suositusta 2003/361, kun se katsoi riidanalaisen päätöksen 2.3 kohdassa, että kantaja ei kärsinyt pk-yrityksille tyyppillisistä esteistä ja että sitä ei näin ollen voida pitää kyseisessä suosituksessa tarkoitettuna pk-yrityksenä, vaikka se olikin yritys.

Suosituksen 2003/361 liitteessä olevassa 2 artiklassa tarkoitetut henkilöstömäärää ja rahamääräisiä kynnysarvoja koskevat perusteet

- 147 Kantaja väittää ilman, että komissio olisi esittänyt tältä osin mitään erityisiä perusteluita, että se täyttää suosituksen 2003/361 liitteessä olevassa 2 artiklassa tarkoitetut henkilöstömäärää ja rahamääräisiä kynnysarvoja koskevat perusteet, koska sen palveluksessa on vähemmän kuin 250 henkilöä ja koska sen vuosiliikevaihto on enintään 50 miljoonaa euroa ja taseen loppusumma enintään 43 miljoonaa euroa.
- 148 Tästä on muistutettava, että – kuten edellä 140 kohdassa todettiin – pk-yrityksinä ei voida pitää yrityksiä, jotka tosin muodollisesti täyttävät riippumattomuusperusteen mutta joilla on suurempi taloudellinen valta kuin pk-yrityksillä.
- 149 Kuten edellä 102 kohdassa muistutettiin, riippumattomuusperusteen tavoitteena on varmistaa, että pk-yrityksiin kohdistettavat toimenpiteet hyödyttävät aidosti yrityksiä, jotka kokonsa takia ovat epäedullisessa asemassa, eikä sen sijaan yrityksiä, jotka kuuluvat suureen konserniin ja jotka pystyvät siis saamaan rahoitusta ja tukea, joita niiden kilpailijoilla, jotka ovat vastaavankokoisia, ei ole käytettävissään.
- 150 Analogisesti tarkasteltuna kantaja ei näin ollen voi päätellä olevansa pk-yritys pelkästään sillä perusteella, että se täyttää muodollisesti suosituksen 2003/361 liitteessä olevassa 2 artiklassa mainitut edellytykset, jos se ei tosiasiallisesti kärsi pk-yrityksille tyyppillisistä esteistä. Kuten edellä 146 kohdassa todettiin, kantaja ei kärsinyt tällaisista esteistä.

- 151 Jos siis yritys ei tosiasiallisesti kärsi pk-yrityksille tyypillisistä esteistä, validointilautakunnalla on oikeus olla myöntämättä sille tätä asemaa (ks. vastaavasti tuomio 29.4.2004, Italia v. komissio, C-91/01, EU:C:2004:244, 54 kohta).
- 152 Koska kantajan ei katsota täyttävän riippumattomuusperustetta, se ei voi väittää, että se täyttää suosituksen 2003/361 liitteessä olevassa 2 artiklassa tarkoitetut henkilöstömäärää ja rahamääräisiä kynnysarvoja koskevat perusteet. Suosituksen 2003/361 liitteessä olevan 6 artiklan mukaan henkilöstömäärää ja rahamääräisiä kynnysarvoja koskevien perusteiden täyttymistä ei voida määrittää yksin kantajan tietojen perusteella, koska se ei ole riippumaton yritys ja koska sen jäseninä olevat yritykset eivät ole pk-yrityksiä.
- 153 Edellä esitetyn perusteella kuudes kanneperuste on hylättävä.

Seitsemäs kanneperuste, joka koskee päätökseen 2012/838 ja Horisontti 2020 -ohjelmaan sisältyvän kaikkein edullisinta kohtelua koskevan periaatteen loukkaamista

Asianosaisten lausumat

- 154 Kantaja väittää, että koska riidanalaisen päätöksen 2.2 kohdassa myönnettiin yhtäältä, että se harjoitti ainakin jotakin taloudellista toimintaa ja tarjosi kolmansille joitakin palveluja korvausta vastaan, ja toisaalta, että se täytti muodollisesti suosituksessa 2003/361 tarkoitetun riippumattomuusperusteen, sitä oli pidettävä pk-yrityksenä siltä osin kuin oli kyse seitsemännestä puiteohjelmasta ja Horisontti 2020 -ohjelmasta.
- 155 Kantaja nimittäin väittää seitsemännen puiteohjelman osalta, että päätöksen 2012/838 liitteessä olevan 1.1.3 kohdan viidennestä luettelamakohdasta ilmenee, että jos oikeussubjekti voidaan luokitella eri oikeussubjektien luokkiin, validointiyksiköiden on otettava huomioon luokka, joka on kaikkein edullisin kyseisen oikeussubjektin kannalta. Kantaja katsoo, että sama päätelmä on tehtävä Horisontti 2020 -ohjelman osalta edunsaajien rekisteröintiä, validointia ja taloudellisen elinkelpoisuuden tarkastamista koskevasta menettelystä 11.4.2014 laaditun komission oppaan sivun 5 perusteella.
- 156 Koska riidanalaisessa päätöksessä tunnustetaan, että kantajaa voidaan ainakin osittain pitää pk-yrityksenä, sille olisi pitänyt myöntää täysimääräisesti tämä asema.
- 157 Komissio kiistää kantajan väitteet.

Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta

- 158 Käsiteltävässä asiassa on riittävää todeta, ettei riidanalaisessa päätöksessä missään kohden myönnetä, että kantajaa voitaisiin edes osittain pitää suosituksessa 2003/361 tarkoitettuna pk-yrityksenä. Päätöksen 2012/838 liitteessä olevan 1.1.3 kohdan viidettä luettelakohtaa, johon kantaja vetoaa, ei siten sovelleta käsiteltävään asiaan siltä osin kuin on kyse seitsemännestä puiteohjelmasta. Sama päätelmä on tehtävä Horisontti 2020 -ohjelmasta edellä 155 kohdassa mainitun komission oppaan sivun 5 osalta.
- 159 Tästä seuraa, että seitsemäs kanneperuste on hylättävä tehottomana.

Kahdeksas kanneperuste, joka koskee riidanalaisen päätöksen ristiriitaisia ja puutteellisia perusteluja

Asianosaisten lausumat

- 160 Kantaja väittää, että riidanalaisen päätöksen perustelut ovat puutteellisia ja ristiriitaisia.
- 161 Ensinnäkin validointilautakunta ei kantajan mukaan voi kiistää sen asemaa yrityksenä ja todeta tämän jälkeen yhtäältä, että kantaja täyttää muodollisesti suosituksessa 2003/361 tarkoitettun riippumattomuusperusteen, mikä merkitsee, että se on yritys, ja toisaalta, että kantajalla on kilpailijoita.
- 162 Toiseksi riidanalaisessa päätöksessä ei selitetty, mitkä uudet aineelliset seikat olivat tehneet tyhjäksi ensimmäisessä kielteisessä päätöksessä tehdyn päätelmän, jonka mukaan kantaja on suosituksen 2003/361 liitteessä olevassa 1 artiklassa tarkoitettu yritys.
- 163 Kolmanneksi riidanalaisessa päätöksessä ei kantajan mukaan voitu tukeutua päätöksen 2012/838 liitteessä olevan 1.1.3.1 kohdan 6 alakohdan c alakohdassa mainittuihin lisäkriteereihin sen perustelemiseksi, että kantajaa ei voitu luokitella suosituksessa 2003/361 tarkoitetuksi yritykseksi.
- 164 Näin ollen riidanalaisella päätöksellä rikottiin SEUT 296 artiklan toista kohtaa, Roomassa 4.11.1950 allekirjoitetun ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn yleissopimuksen 6 artiklaa ja perusoikeuskirjan 47 ja 48 artiklaa sekä loukattiin oikeudenmukaista oikeudenkäyntiä koskevaa oikeutta, joka SEU 6 artiklan mukaan on unionin oikeuden yleinen periaate.
- 165 Komissio kiistää kantajan väitteet.

Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta

- 166 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan perustelujen on oltava kyseessä olevan toimenpiteen luonteen mukaisia ja niistä on selkeästi ja yksiselitteisesti ilmettävä toimenpiteen tehneen unionin toimielimen päättely siten, että niille, joita toimenpide koskee, selviävät sen syyt ja että unionin tuomioistuin voi tutkia toimenpiteen laillisuuden. Perusteluvelvollisuuden täyttymistä arvioitaessa on otettava huomioon asiaan liittyvät olosuhteet, muun muassa toimen sisältö, esitettyjen perustelujen luonne ja se tarve, joka niillä, joille kyseinen toimi on osoitettu tai joita se koskee suoraan ja erikseen, voi olla saada selvennystä tilanteeseen. Perusteluissa ei tarvitse esittää kaikkia asiaan liittyviä tosiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja koskevia yksityiskohtia, sillä tutkittaessa sitä, ovatko toimen perustelut vaatimusten mukaisia, on otettava huomioon toimen sanamuodon lisäksi myös asiayhteys ja kaikki asiaa koskevat oikeussäännöt (tuomio 2.4.1998, komissio v. Sytraval ja Brink's France, C-367/95 P, EU:C:1998:154, 63 kohta; tuomio 26.10.2011, Dufour v. EKP, T-436/09, EU:T:2011:634, 47 kohta ja tuomio 26.4.2018, European Dynamics Luxembourg ja Evropaiki Dynamiki v. komissio, T-752/15, ei julkaistu, EU:T:2018:233, 22 ja 23 kohta).
- 167 Perustelujen pitää olla myös johdonmukaiset, eikä niissä saa varsinkaan olla sisäisiä ristiriitaisuuksia, jotka haittaisivat toimeen johtaneiden syiden ymmärtämistä (ks. vastaavasti tuomio 10.7.2008, Bertelsmann ja Sony Corporation of America v. Impala, C-413/06 P, EU:C:2008:392, 169 kohta ja tuomio 29.9.2011, Elf Aquitaine v. komissio, C-521/09 P, EU:C:2011:620, 151 kohta).
- 168 On myös muistutettava, että pelkästään sen vuoksi, että päätöksen perustelut ovat ristiriidassa päätösoosan kanssa, ei voida katsoa, että päätöstä rasittaisi perusteluja koskeva virhe, jos ensinnäkin päätös kokonaisuudessaan mahdollistaa sen, että kantaja saattaa havaita tämän epä johdonmukaisuuden ja vedota siihen, ja toiseksi päätöksen päätösoosan sanamuoto on riittävän selvä ja täsmällinen, jotta

- kantaja saattaa ymmärtää päätöksen täsmällisen ulottuvuuden (ks. vastaavasti tuomio 11.12.2003, *Adriatica di Navigazione v. komissio*, T-61/99, EU:T:2003:335, 49 kohta ja tuomio 16.12.2015, *Air Canada v. komissio*, T-9/11, ei julkaistu, EU:T:2015:994, 76 kohta).
- 169 Käsiteltävässä asiassa esitettyä kahdeksatta kanneperustetta on tutkittava näiden periaatteiden valossa.
- 170 Kahdeksannen kanneperusteen ensimmäisestä osasta, joka esitettiin tiivistetysti edellä 161 kohdassa, on todettava, että pitää paikkansa, että riidanalaisessa päätöksessä todettiin, että kantajaa ei voitu luokitella yritykseksi, vaikka kyseisessä päätöksessä yhtäältä arvioitiin suosituksessa 2003/361 tarkoitettua riippumattomuusperustetta, mikä edellytti sitä, että kantajalle oli myönnetty yrityksen asema, ja toisaalta todettiin nimenomaisesti, että kantajalla oli kilpailijoita.
- 171 Tästä on todettava, että riidanalaisen päätöksen 1.2 kohdasta ilmenee selvästi, että jos kantajaa pidetään yrityksenä, on vielä tarkistettava, kärsiikö tämä yhteisö pk-yrityksille tyypillisistä esteistä. Riidanalaisessa päätöksessä validointilautakunta kuitenkin totesi heti aluksi, että kantajaa ei voitu pitää yrityksenä ja että se ei siten ollut velvollinen arvioimaan riippumattomuusperusteen täyttymistä. Validointilautakunta siis suoritti tämän arvioinnin ainoastaan ylimääräisesti.
- 172 Riidanalaisesta päätöksestä ilmenee siis selvästi ja yksiselitteisesti näiden kahden validointilautakunnan tutkiman perusteen keskinäinen suhde, eikä kyseisen lautakunnan päättelyssä ole tältä osin mitään ristiriitaa.
- 173 Lisäksi riidanalainen päätös on edellä 168 kohdassa mainitun oikeuskäytännön mukaisesti riittävän selvä ja täsmällinen, koska kantaja saattoi havaita väitetyn epä johdonmukaisuuden ja vedota siihen ja koska se saattoi ymmärtää riidanalaisen päätöksen täsmällisen ulottuvuuden, mikä ilmenee sen kyseisen päätöksen kahdesta perusteesta, joihin käsiteltävässä asiassa vedotaan, esittämien väitteiden täsmällisyydestä.
- 174 Kahdeksannen kanneperusteen yhteydessä esitetty ensimmäinen väite on siten hylättävä.
- 175 Tämän kanneperusteen yhteydessä esitetystä toisesta väitteestä, joka esitettiin edellä 162 kohdassa, on riittävää todeta, että validointilautakunta peruutti ensimmäisen kielteisen päätöksen. Tämän päätöksen peruuttamisella oli vastaavia oikeusvaikutuksia kuin kumoamistuomiolla (määräys 30.4.2015, *Ertico – Its Europe v. komissio*, T-499/14, ei julkaistu, EU:T:2015:285, 10 kohta).
- 176 Unionin tuomioistuimen antamalla kumoamistuomiolla on kuitenkin väistämättä taannehtiva vaikutus, sillä lainvastaisuutta koskeva toteamus ulottuu siihen ajankohtaan, jolloin kumottu toimi tuli voimaan (ks. vastaavasti tuomio 12.2.2008, *CELF ja ministre de la Culture et de la Communication*, C-199/06, EU:C:2008:79, 61 kohta).
- 177 Tästä seuraa, että kantaja ei voi vedota kahdeksannen kanneperusteensa tueksi ensimmäiseen kielteiseen päätökseen, jonka vaikutukset poistuivat taannehtivasti sen peruuttamisen seurauksena.
- 178 Tämän kanneperusteen yhteydessä esitetty toinen väite on siten hylättävä.
- 179 Tämän kanneperusteen yhteydessä esitetty kolmas väite, joka mainittiin edellä 163 kohdassa, on edellä 95 kohdassa neljännestä kanneperusteesta esitetyt toteamukset huomioon ottaen hylättävä, koska validointilautakunta ei riidanalaisessa päätöksessä nojautunut lisäkriteereihin, jotka eivät sisältyneet suositukseen 2003/361.
- 180 Edellä esitetyn perusteella kahdeksas kanneperuste on hylättävä kokonaisuudessaan.
- 181 Koska kaikki kantajan esittämät kanneperusteet on hylätty, käsiteltävä kanne on kokonaisuudessaan hylättävä perusteettomana.

Oikeudenkäyntikulut

- 182 Unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestyksen 134 artiklan 1 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, veloitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Työjärjestyksen 135 artiklan 1 kohdan mukaan on kuitenkin niin, että kohtuuden niin vaatiessa unionin yleinen tuomioistuin voi poikkeuksellisesti päättää, että hävinnyt asianosainen vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan mutta että tämä veloitetaan korvaamaan vastapuolen oikeudenkäyntikulut vain osittain. Saman työjärjestyksen 135 artiklan 2 kohdan mukaan unionin yleinen tuomioistuin voi lisäksi velvoittaa myös voittaneen asianosaisen korvaamaan oikeudenkäyntikulut osittain tai kokonaan, jos se katsotaan perustelluksi kyseisen asianosaisen menettelyn takia, ottaen huomioon myös tämän menettely ennen asian vireilletuloa. Unionin yleinen tuomioistuin voi erityisesti velvoittaa toimielimen, jonka päätöstä ei ole kumottu, korvaamaan oikeudenkäyntikulut siitä syystä, että mainittu päätös on ollut puutteellinen, mikä on voinut johtaa siihen, että kantaja on nostanut kanteen (tuomio 22.4.2016, Italia ja Eurallumina v. komissio, T-60/06 RENV II ja T-62/06 RENV II, EU:T:2016:233, 245 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 183 Kantajan vaatimukset eivät ole menestyneet. Kuten edellä 29 kohdasta ilmenee, päätöksen 2012/838 säännöksistä ei kuitenkaan käynyt selvästi ilmi yhtäältä päätöksen 2012/838 liitteessä olevissa 1.2.6 ja 1.2.7 kohdassa ja toisaalta asetuksen N:o 58/2003 22 artiklassa tarkoitettujen muutoksenhakumenettelyjen välinen suhde, minkä komissio istunnossa vahvisti.
- 184 Lisäksi päätöksen 2012/838 liitteessä oleviin 1.2.6 ja 1.2.7 kohtaan sisältyvässä validointilautakunnassa sovellettavan menettelyn kuvauksessa on huomattavia puutteita, sillä – kuten edellä 30 kohdassa todettiin – siitä puuttuvat erityisesti maininnat menettelyn määräajoista, mikä vaikeutti entisestään sovellettavien sääntöjen ymmärtämistä.
- 185 Nämä seikat ovat siten voineet osaltaan lisätä käsiteltävän asian monimutkaisuutta ja ovat todennäköisesti kasvattaneet kantajan kuluja. Tässä tilanteessa unionin yleinen tuomioistuin katsoo, että on oikeutettua ja kohtuullista määrätä kantaja vastaamaan puolesta omia oikeudenkäyntikulujaan. Euroopan komissio vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan, ja se veloitetaan korvaamaan puolet kantajan oikeudenkäyntikuluista.

Näillä perusteilla

UNIONIN YLEINEN TUOMIOISTUIN (neljäs jaosto)

on ratkaissut asian seuraavasti:

- 1) Kanne hylätään.**
- 2) European Road Transport Telematics Implementation Coordination Organisation – Intelligent Transport Systems & Services Europe (Ertico – ITS Europe) vastaa puolesta omia oikeudenkäyntikulujaan.**
- 3) Euroopan komissio vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan, ja se veloitetaan korvaamaan puolet Ertico – ITS Europen oikeudenkäyntikuluista.**

Kanninen

Calvo-Sotelo Ibáñez-Martín

Reine

Julistettiin Luxemburgissa 22 päivänä toukokuuta 2019.

Allekirjoitukset